

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра теорії та практики перекладу романських мов імені Миколи Зерова

**ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ
РОМАНУ КАРЛОСА РУЇСА САФОНА "ТІНЬ ВІТРУ"**

Кваліфікаційна робота
на здобуття ОС «бакалавр»
здобувачки першого рівня вищої освіти
4 року навчання
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.051 Романські мови та літератури
(переклад включно), перша – іспанська
ОП «Переклад із іспанської та з англійської мов»
Лук'янчук Марії

Науковий керівник:
канд. філол. н., асист. **Дорошенко Ольга Юріївна**

Рецензент:
канд. філол. н., доц. **Приходько Микола Павлович**

«Допущено до захисту»
Протокол засідання кафедри
теорії і практики перекладу
романських мов імені Миколи Зерова
Протокол № 11 від 16.06.2023

Завідувач кафедри проф. Ірина СМУЩИНСЬКА

Київ – 2023

Зміст

Вступ.....	3
Розділ 1. Перекладацькі трансформації та їх значення в перекладі	6
1.1. Види граматичних трансформацій, особливості їх відтворення в перекладі	6
1.2. Характеристика роману Карлос Руїс Сафон "Тінь вітру" з точки зору перекладу	17
Висновки до 1 розділу.....	24
Розділ 2. Види граматичних трансформацій в творі «Тінь вітру».....	26
2.1. Синтаксичні трансформації в перекладі роману "Тінь вітру".....	26
2.2. Відтворення граматичних трансформацій в перекладі на основі роману "Тінь вітру"	32
Висновки до 2 розділу.....	36
Загальні висновки.....	37
Список використаної літератури	40

Вступ

Міжнародні комунікації змушують перекладознавців приділяти багато уваги вивченню процесів перекладу. О. Чередниченко, В. Карабан, З. Гетьман – перекладознавці, що внесли вагомий вклад до вивчення перекладацьких трансформацій. Також цю тему глибоко вивчали: Т. Р. Левицька, І.С. Орлова, О. М. Калустова, С. Б. Фокін та інші. Ця тема не втрачає **актуальність** і на сьогоднішній день, її варто досліджувати та поглиблювати той вклад, що існує, знаходити нові підходи у вирішенні проблем перекладу, оскільки граматичні трансформації є основними в перекладі з однієї мови на іншу.

Тема дослідження присвячена перекладу та різноманіттю його аспектів у тексті художнього стилю, зокрема сучасних іспанських романів. Переклад, безсумнівно, відіграє важливу роль у житті сучасного суспільства. Кожен день з різних мов на іншу перекладається величезна кількість текстів різних стилів і жанрів. В свою чергу, художній переклад збагачує різні культури.

Мета даної дослідницької роботи – виявлення основних граматичних трансформацій, що були здійснені перекладачкою Інною Паненко у перекладі роману Карлоса Руїса Сафона «Тінь вітру» з іспанської мови на українську.

Для досягнення зазначеної мети вирішуються такі **завдання**:

- розглянути граматичні трансформації та їхні особливості при перекладі;
- з'ясувати, з якими проблемами стикається перекладач під час передачі граматичних трансформацій тексту при перекладі і як їх долає;
- виявити граматичні особливості роману Карлоса Руїса Сафона, їх відображення і збереження в перекладі;

- виявити основні часто використовувані прийоми граматичних трансформацій у перекладі в творі Карлоса Руїса Сафона на українську мову.

Об'єкт дослідження – граматичні трансформації в перекладі українською мовою роману «Тінь вітру» Карлоса Руїса Сафона.

Предмет дослідження – види граматичних трансформацій у перекладі Інни Пененко твору «Тінь вітру», написаного іспанським письменником Карлосом Руїсом Сафоном.

Для досягнення поставленої мети й розв'язання конкретних завдань було використано низку **методів**:

- описовий метод використовується на всіх етапах роботи для результатів дослідження, а також для коментування ілюстративного матеріалу;

- порівняльно-зіставний метод використовується в роботі для порівняння мовних одиниць;

- метод спостереження, аналіз і синтез ТО і ТП, індуктивний метод дослідження, а також індуктивно-дедуктивний.

Наукова новизна даної роботи полягає у тому, що досліджено граматичні трансформації в перекладі твору Карлоса Руїса Сафона «Тінь вітру», та одержано приклади граматичних трансформацій сучасних іспанських романів при перекладі на українську мову.

Практичне значення отриманих результатів полягає в отриманні результатів, що можуть бути використані в навчальному процесі майбутніх перекладачів практичних знань про граматичні трансформації перекладу тексту іспанських художніх творів сучасності.

Структура роботи відповідає поставленій меті та завданням дослідження. Робота складається зі вступу, 2 розділів, що поділяються на підрозділи,

висновків, списку використаних джерел та літератури (22 найменувань). Загальний обсяг дипломної роботи становить 45 сторінок.

У вступі обґрунтовуються актуальність дослідження, визначаються його об'єкт, предмет, мета, завдання, новизна, методи дослідження, описується емпіричний матеріал. У першому розділі надається визначення перекладу, зокрема художньому перекладу, розглядаються граматичні трансформації у перекладознавстві, їх види та функції в художньому творі оригіналу та шляхи відтворення в тексті перекладу.

В другому розділі досліджуються граматичні трансформації, до яких вдається перекладач під час відтворення творів Карлоса Руїса Сафона в тексті перекладу.

У загальних висновках підсумовуються результати досліджень. Список використаних джерел включає 22 позицій. Загальний обсяг роботи 45 сторінки.

Розділ 1. Переклад і його аспекти.

1.1. Види граматичних трансформацій та особливості їх відтворення в перекладі

Переклад завжди передбачає певні зміни на різних мовних рівнях, які перекладачі називають трансформаціями, і вони бувають різних типів, а не лише граматичні. Граматика відіграє важливу роль у всіх перекладах, оскільки вона є основою мови, без якої переклад неможливий.

Гарсія Єбра в інавгураційній лекції I Jornadas de Historia de la Traducción de León, інакше кажучи, на початку іспанської сфери, говорив про необхідність труднощів та складність – перекладу:

«No se ha escrito hasta ahora una historia que abarque las principales manifestaciones de esta actividad cultural desde sus comienzos hasta nuestros días en todas las literaturas. Tal empresa sobrepasa las fuerzas de cualquier individuo, incluso las de un equipo amplio y bien concertado. (García Yebra 1988: 11)» [19, с. 5].

«Досі не написано історії, яка б охоплювала основні прояви цієї культурної діяльності від її початків до сьогодення в усіх літературах. Таке завдання не під силу жодній людині, навіть великому і злагодженому колективу (García Yebra 1988: 11)» [19, с. 5].

Донедавна історія перекладу в Іспанії посідала дуже незначне місце в міжнародному контексті. Велика кількість конкретних досліджень з історії перекладу - зазвичай у формі коротких конференцій, доповідей на конференціях, журнальних статей тощо - розпорошена і зібрана в різних виданнях, більшість з яких не фокусуються спеціально на цій галузі [19, с. 7].

Основні виклики, трансформації та проблеми в перекладі пов'язані з різноманітністю цивілізацій, яка проявляється в тому, що не всі спільноти спілкуються однаково і мають багато контекстів і практик.

Фактом є те, що в межах однієї цивілізації існують різні способи вираження та значення. Мовна еквівалентність - це не формальність, а культурний феномен, який неможливо відокремити від процесу переходу на мову "реципієнта". Тому читач повинен розуміти значення відповідно до функції та мети оригінального тексту, тобто повідомлення.

Однак на практиці виявляється, що дуже мало перекладачів цікавляться цими важливими концепціями та теоріями. Це відбувається або тому, що перекладачі вважають пошук ідеального перекладу суб'єктивною справою, або тому, що вони розглядають переклад як механічний акт. Ми вважаємо, що теоретики перекладу за допомогою теоретиків з інших дисциплін розвинули уявлення про переклад[21].

Тепер, коли ми стикаємося з ситуацією, в якій потрібно перекласти текст, ми думаємо про труднощі, з якими ми зіткнемося в цій роботі, як про щось, що передує навіть першому прочитанню тексту. Переклад не є точною діяльністю, в якій ми можемо розробити методологію і працювати автоматично, а передбачає лінгвістичні операції, які ми можемо визначити відповідно до текстового універсуму, до якого ми маємо доступ, і досвід перекладу показує, що ідеальна модель перекладу стає все більш віддаленою від реалізації[21].

Зважаючи на те, що переклад - це складний процес, пов'язаний з різноманітними викликами, стратегії, які перекладач використовує для вирішення проблем протягом усього процесу, є важливим аспектом компетентності та майстерності перекладача. З іншого боку, не менш важливим поняттям у перекладі є переконання. Багато дослідників стверджують, що переконання та припущення про те, що означає переклад, визначають ресурси

та інструменти, які перекладач використовує для вирішення різних проблем, що виникають. Таким чином, якість перекладу безпосередньо пов'язана з переконаннями щодо процесу перекладу, які, безумовно, впливають на вибір перекладачем стратегії перекладу.

У процесі читання твору, інтерпретації його змісту та вираження тексту виникає багато запитань і сумнівів, на які перекладач може відповісти, спираючись на свої попередні лінгвістичні та культурні знання, так звану самодопомогу. Він також може відповісти на ці питання за допомогою інформації із зовнішніх джерел, таких як словники, енциклопедії та веб-сайти, тобто за допомогою стратегії зовнішньої допомоги. Окрім цих двох стратегій, іншими важливими стратегіями в процесі перекладу є аналіз мікротексту та аналіз макротексту [21].

У той час як перший фокусується на проблемах, пов'язаних з граматичними та лексичними аспектами, макролінгвістичний аналіз має справу з текстовим жанром, риторичними аспектами, когезією, зв'язністю та текстовим контекстом. Таким чином, стратегії, які використовують перекладачі, різняться і можуть зосереджуватися на прагматичних і контекстуальних міркуваннях, мікро- і макролінгвістичних аспектах. Це робиться для того, щоб знайти відповідні рішення для різних проблем у процесі перекладу і, зрештою, отримати текст, який найкраще відображає зміст і соціокультурну функцію вихідного тексту[21].

Художній переклад вимагає особливих навичок. Не можна забувати, що переклад книги або вірша можуть прочитати тисячі читачів. Це означає, що текст повинен бути доречним і, крім того, ми повинні зосередитися на тому, що перекладений документ повинен передавати той самий образ, що й оригінал. Добре виконана робота часто робить перекладача відомим.

При перекладі художнього твору основним завданням перекладача є успішне виконання перекладацької трансформації, здатної передати і донести художній образ, створений автором в оригінальному тексті, іншими словами, кожна трансформація має на меті збереження авторських ідей та намірів.

Деякі погляди на переклад припускають, що перекладачі повинні уникати втручання в процес читання власних переконань і цінностей і повинні передавати ідейні нюанси вихідного тексту без впливу або "забруднення" світоглядом перекладача. Однак ми не повністю поділяємо цю точку зору, оскільки вона спрощує процес між перекладачем та інтерпретатором. Ми вважаємо, що перекладач, як і автор оригіналу та читач, є відображенням соціальних структур, моделей і концепцій світу, в якому він живе, і тому не може втручатися в процес перекладу, якщо він не походить з власної реальності перекладача.

Логічно, ми згодні з тим, що кожен переклад повинен мати змістовний зв'язок з вихідним текстом, але незалежно від ідеї вірності, цей зв'язок не може бути встановлений на основі анулювання суб'єкта перекладу або спрощення його соціальної ролі в процесі перекладу, який, як ми вже говорили, є надзвичайно складною дискурсивною практикою. Ми бачимо в цій темі ще одну точку дотику між дискурс-аналізом (ДА) і перекладознавством, оскільки однією з головних проблем обох дисциплін є переформулювання поняття суб'єкта, оскільки воно стосується процесу інтерпретації текстових реалій[21].

Загалом усі перекладачі забор'язані добре та якісно використовувати різні перекладацькі трансформації, для того аби точно відобразити усю інформацію яку вони мають в перекладеному тексті, яку вони отримують в кінцевому перекладі, які відповідають усім нормам мови перекладу. Тому, є декілька видів трансформацій: лексичні, граматичні, лексико-граматичні.

Важливо пам'ятати, що переклад повинен бути точним, тобто передавати саме те, що написано в оригіналі, не більше, не менше. І незалежно від того, наскільки зрозумілим є оригінальний текст, переклад також повинен бути зрозумілим і точним.

«Поділ складних випадків перекладу на лексичні та граматичні – досить умовний, і в кожній мові граматичне тісно пов'язане з лексичним, і спосіб передачі граматичних форм та конструкцій часто залежить від їх лексичного наповнення. Значення, що є лексичними в одній мові (тобто виражаються через словникові одиниці), в іншій мові можуть бути граматичними (тобто виражатися "несловниковими одиницями")» [1] (Л.С.Бархударов)

Здатність чітко аналізувати граматичну основу речення, правильно розпізнавати труднощі перекладу та структурувати текст відповідно до норм мови та жанру, безумовно, є необхідною умовою правильного перекладу. При перекладі необхідно мати правильне розуміння змісту, значення та організаційних зв'язків речення.

В нашій дипломній роботі ми будемо розглядати саме граматичні трансформації, з'ясувати їхні види, структури та розбирати на прикладі перекладу з іспанської мови на українську.

В.І. Карабан стверджує, що граматична перекладацька трансформація - це зміна граматичних ознак слова, словосполучення або речення в перекладі. Розрізняють п'ять основних видів граматичних трансформацій: перестановка (перегрупування), субституція (заміна), вставка, опущення і складання. [2, с. 18].

За визначенням перекладознавців, "перестановка - це граматична трансформація, яка змінює порядок слів у реченні або словосполученні". Зазвичай це заміни, які змінюють граматичні властивості словоформ

(наприклад, у перекладі замість однини використовується множина), частин мови, речень (наприклад, у перекладі підмет змінюється на присудок) і речень (наприклад, просте речення стає складним реченням і навпаки)"[2, с. 19]. Загалом, така трансформація є дуже поширеною на синтаксичному рівні або загалом для всіх текстів.

Саме ці прийоми є дуже поширеними в перекладацьких колах. Про них багато пишуть і наводять у своїх роботах різні перекладознавці такі як О. Чередниченко, В. Карабан, З. Гетьман, Л. Бархударов та інші.

Причинами граматичних перекладацьких трансформацій є відмінності у способах передачі лексичної та граматичної інформації в іспанській та українській мовах; відсутність певних граматичних явищ, форм і структур в одній мові; довільне представлення граматичної інформації в іншій мові (наприклад, значення часових форм); відмінності у представленні змісту речення в поверхневих структурах (наприклад, інфінітив як прямий додаток); певні можливості поєднання та функції слів у словосполученнях та реченнях тощо[7, с. 75].

З. О. Гетьман поділяє усі граматичні трансформації на три основні групи: морфологічні, синтаксичні та словотвірні трансформації. Нам здається, що така класифікація є доцільною, оскільки повністю відображає всі рівні.

Перша група - словотвірні трансформації. Граматичні моделі цих словотвірних трансформацій можуть відрізнятися в іспанській та українській мовах. Різниця полягає в тому, що суфікси та префікси в різних мовах відрізняються як за продуктивністю, так і за конотацією.

Запозичені з класичних мов (суфікси та префікси) зберігають своє значення в обох мовах, але можуть змінювати конотацію. Цікаво відзначити, що іспанські суфікси та префікси іноді відповідають українським суфіксам та префіксам. За

відсутності відповідного суфікса або префікса значення лексеми можна передати за допомогою лексеми з відповідною семантикою або за допомогою пояснювального перекладу [7, с. 76].

До цієї групи зазвичай відносять трансформації слів. Тут порівнюються різні мови, різні словники, структури слів, словосполучення в тексті та їхня зв'язність.

Друга група - морфологічні трансформації. До них належать відсутність артиклів в українській мові, невідповідність числа та роду, відтворення відмінка та часу, переклад інфінітива, дієприкметника та прислівника, абсолютних та зв'язкових конструкцій, відтворення форм наказового способу, особливі випадки перекладу займенників, переклад емфатичних конструкцій та конструкцій з еліпсисом [7, с. 76].

Остання група - синтаксичні трансформації. Ця група пов'язана з різноманітними змінами на рівні речення та тексту. Її основна мета - забезпечити зв'язність і цілісність тексту перекладу в цілому, в нашому випадку - тексту художнього твору. Іншими словами, в цьому випадку перекладач переймається структурою твору.

Синтаксичні трансформації, на думку дослідниці, це заміна однієї синтаксичної конструкції на іншу, видозміна речення, перестановка його частин. Всі види синтаксичних трансформацій при перекладі, З.О.Гетьман поділяє на чотири типи, а саме: нульову трансформацію, перестановку, заміну і трансформації синтаксичних конструкцій [5, с. 254].

В.Н.Комісаров у своїй теорії рівнів еквівалентності виокремлює четвертий тип, який використовує схожі синтаксичні структури з однаковим значенням у МО та МП. На думку цього теоретика перекладу, збереження авторського синтаксису є способом досягнення компетентності в перекладі. [7, с. 77].

Синтаксична асиміляція як метод перекладу можлива лише тоді, коли синтаксичні структури мови перекладу відтворюються відповідними структурами мови оригіналу і коли відповідні синтаксичні структури для іспанської та української мов існують поруч.

Перекладач сам вирішує, чи можна розбити складний текст на кілька простих речень, чи варто залишити текст таким, яким він є. Однак в останніх публікаціях з'явилися дуже сильні аргументи на користь цього. Так, у роботах В. О. Іовенко, З. О. Гетьман, Т. А. Казакової та М. П. Брандес поєднання перекладу речень і підрядних речень пояснюється відмінностями в синтаксичних і стилістичних нормах і вживанні. Така варіативність не є стилістично нейтральною, оскільки призводить до змін у простому реченні, особливо в ритмі, мелодиці, інтонації та синтаксичній структурі.

У перекладі зміна членів речення призводить до зміни синтаксичної структури речення. Речення можуть трансформуватися із підрядного речення у сурядне, часто з тим самим типом присудка.

Для того, щоб отримати адекватний переклад ТО, перекладачам часто доводиться вдаватися до компенсаторних прийомів, коли відсутні одиниці відтворюються в іншій частині тексту. Це може включати заміну граматичних засобів лексичними.

Одним з основних факторів, що визначає розподіл комунікативних функцій компонентів речення, є порядок слів. В обох мовах (іспанській та українській) інверсія є потужною формою вираження.

Надалі ми опишемо і будемо аналізувати граматичні трансформації, беручи за основу 4 основні типи перекладацьких прийомів, що є повсякденними інструментами перекладача в роботі із текстом оригіналу.

1. Перестановки – змінюють організацію мовних елементів у тексті перекладу. Цими елементами можуть бути слова, словосполучення, частини складних речень і незалежні речення. Коли слова або фрагменти речень переставляються, такі трансформації можуть бути більше пов'язані з синтаксисом і словотвором.

2. Заміни – є найбільш поширеним і різноманітним видом перекладацьких трансформацій, що призводить до зміни словотвірної форми. Ця трансформація також використовується на морфологічному та синтаксичному рівнях.

Серед основних типів заміни можна виділити:

- 1) заміни форм слова;
- 2) заміни частин мови;
- 3) заміни членів речення, тобто перебудова синтаксичної структури речення, тобто головні та підрядні члени речення;

А у разі синтаксису є заміни у складному реченні:

- заміна простого речення на складне і навпаки;
- заміна підрядного речення на головне і навпаки;
- заміна підрядності на сурядність і навпаки;
- заміна сполучникового типу зв'язку на безсполучниковий і навпаки.

3. Додавання - це граматична трансформація, яка робить експліцитним те, що граматично виражено у вихідному тексті, і збільшує кількість слів, словоформ і компонентів речення в перекладі.

4. Випущення – це граматична трансформація, яка зменшує кількість слів, словосполучень або компонентів речення в перекладі.

Однак трансформації можуть бути складними, оскільки вони включають дві або більше простих граматичних трансформацій під час перекладу. Оскільки

граматика тісно пов'язана з лексикою, значна частина трансформацій є змішаними, тобто під час перекладу відбуваються одночасно лексичні та граматичні зміни. Такі лексико-граматичні трансформації називаються змішаними і складаються з граматичних трансформацій, описаних вище, та різних типів лексичних трансформацій [7, с. 78].

Це пов'язано з тим, що граматики будь-якої мови тісно пов'язана з лексикою, і спосіб перекладу граматичних форм і структур часто залежить від змісту лексики. Одне й те саме граматичне явище може перекладатися по-різному, залежно від конкретного лексичного вираження. Однак між граматичною формою і синтаксисом мови оригіналу і мови перекладу існують певні загальні відповідності та відповідності між граматичними формами і синтаксисом мови оригіналу і мови перекладу, і перекладознавчо-орієнтований детальний опис таких відповідностей видається не тільки доречним, але й необхідним для того, щоб перекладачі мали чітке уявлення про наявні у них можливості адекватної передачі граматичних явищ мови оригіналу в перекладі [2, с. 16].

Дослідник В. Коптілов стверджує, що в сучасному розумінні художній переклад трактується як форма словесної творчості, в якій текст, написаний однією мовою, відтворюється засобами іншої мовної системи [4, с. 5].

Процес перекладу передбачає ретельний аналіз вихідного тексту. Визначаються елементи, використані автором для вираження змісту і стилю вихідного тексту, аналізуються основні структурні елементи форми, творчість автора, літературні тенденції та місце перекладеного твору в загальному тексті оригіналу.

Перекладач завжди повертається до аналізу перекладеного тексту, але робить це на більш високому рівні, порівнюючи його з текстом оригіналу.

Потім знову обираються конкретні мовні засоби і проводиться новий етап аналізу.

Висновок до пункту 1.1.

Підсумувавши усе вище сказане в розділі 1.1 ми маємо такі певні висновки. Одним із розповсюджених перекладацьких трансформацій є граматичні. Перекладачі частотно вдаються до таких трансформацій, оскільки кожна мова має свою граматичну систему і під час перекладу не можна уникнути закономірних змін на різних мовних рівнях.

Усі граматичні трансформації можна поділити на дві великі групи, а саме синтаксичні та морфологічні У першому випадку, перекладач трансформує синтаксис ТО у ТП, а в другому – вдається до трансформацій морфологічних категорій, словотвору, тощо. Основними діями перекладача для здійснення граматичної трансформації в ТП є зміна, додавання, вилучення та перестановка.

Звичайно, що перекладачі повинні бути принаймні гарно ерудованими для перекладу, але вони повинні інтуїтивно розуміти текст і думати про те, як краще перекласти певне слово, фразу або речення. Перекладач повинен вміти визначати ключові елементи твору і точно їх відтворювати. Певні літературні ситуації також можуть стимулювати творчу функцію перекладу. Перекладач має постійно шукати кращих трансформацій на граматичному рівні, щоб досягти адекватного перекладу художнього твору.

Отже, художній переклад - це, безперечно, творчий процес, він не ґрунтується на чітких інструкціях і вимагає не лише достатніх знань двох культур і двох мов, а й попереднього культурного та граматичного аналізу вихідних текстів.

1.2. Характеристика художнього роману Карлос Руїс Сафон "La sombra del viento" з точки зору перекладу

Карлос Руїс Сафон - сучасний іспанський письменник, який не потребує особливого представлення через свою величезну популярність. В Іспанії його називають "найпопулярнішим сучасним письменником після Сервантеса". Його книги перекладені багатьма мовами, а на основі його романів створено путівник по Барселоні [8]. Лінгвісти аналізують тонкі нюанси його ідіом і намагаються адаптувати його твори до динаміки світової літератури.

Перший містичний роман який був написаний письменником – «Тінь вітру» ("*La sombra del viento*"), що вийшов в Іспанії в 2001 році. З яким він відкрив цілий цикл «Цвинтар забутих книжок». Цей твір вважається його найкращим твором після "Дон Кіхота". Іншими словами, він висловлює свої щирі почуття до Барселони та музики у своїй прозі. Це його рідне місто, і для нього це особливе місце, яке неможливо охарактеризувати інакше.

На думку В.М. Капіцина, образ, створений К. Сафоном у художній літературі, складається з образів, які є знаками міста по відношенню до регіону, де він живе.

«Цвинтар забутих книг» об'єднує трилогію К. Р. Сафона «Тінь вітру», «Гру янголів» і «В'язень неба». Цей топос є втіленням усієї літератури. Йдеться не лише про забуття невідомих авторів. Є книги різними мовами різних авторів з різних куточків світу, а поруч з Моратіном, Ховеліаносом і Спінозою є невідома книга Хуліана Каракса.

Порядок читання циклу такий, що твори треба читати один за одним, бажано не змінюючи порядку, а саме в такий черзі:

"Тінь вітру" (2001);

"Гра ангела" (2008);

"В'язень Неба" (2011).

Художній переклад закономірно вважається одним із найскладніших і найцікавіших видів перекладу. Перекладаючи з іноземної мови, професійні перекладачі часто просто створюють новий твір. Але як досягти якісного художнього перекладу? Художній переклад вимагає не тільки знання іноземної мови, а й розуміння оригінального твору[11].

Не слід забувати, що створення перекладу літературного твору нерозривно пов'язане з обізнаністю перекладача з умовами життя, побутом, соціальним середовищем і культурними цінностями носіїв мови оригіналу.

Це також пов'язано з розумінням оригінального твору. При цьому не слід забувати про необхідність максимально наблизити переклад до оригінального тексту.

Загалом, переклад залежить виключно від критичного бачення перекладачем реальності тексту, що перекладається. Перекладач відповідає за посередництво між мовами.

З нашої точки зору - мова, разом з комунікацією, інтерпретацією та розумінням, є головним, що має зв'язки з усіма галузями знань. Тому і використання художнього перекладу це сценарій для роздумів на обдумування усіх нюансів та складнощів [21].

З іншого боку, перекладений текст, процес перекладу, поведінка перекладача та його індивідуальні особливості часто ігнорують форму мови і зосереджуються на безмежній експресивній силі емоцій в обох мовах. Тому ми вважаємо, що при перекладі літератури перекладачі повинні знати автора та

його біографію, його ідеологічні та культурні запити, а також мету оригінального твору [21].

У світлі вищесказаного ми хотіли би на прикладі іспанського письменника Карлоса Руїса Сафона показати, що одним із головних чинників, які визначають успіх чи невдачу перекладу, є знання перекладачем автора та характеру його твору.

У "Цвинтарі забутих книг" Карлос Руїс Сафон майстерно переплітає напружений сюжет, атмосферний світ Барселони та вигадливу таємницю. Десятирічному Даніелю дарують загадкову книгу, яка змінить хід його життя. Хлопчик занурюється в лабіринт інтриг і таємниць, намагаючись розгадати загадки, що оточують загадкову книгу.

Важливо те, що улюбленою твариною Карлоса Руїса Сафона є дракон, тварина, з якою він себе ототожнює. Про це письменник розповів у інтерв'ю Чаро Каналу (2003) для каталонської газети "El Dominical de El Periódico de Cataluña". Через величезний тираж роману, цей аспект письменника пов'язує концепцію міфологічної тварини з модерністським образом міста Барселони, який йому вдалося спроектувати. Барселона першої половини 20-го століття, яку він оспівує у своїх романах, сповнена образів тривожних драконів [14, с. 34].

Характерним для роману є перелічення окремих слів та словосполучень, це і використовує К. Сафон. Синтаксичний засіб створюється завдяки повторенням однорідних синтаксичних одиниць різного обсягу в межах висловлювання[6, с. 153]:

«Me sentí rodeado de millones de páginas abandonadas, de universos y almas sin dueño, que se hundían en un océano de oscuridad mientras el mundo que palpitaba fuera de aquellos muros perdía la memoria sin darse cuenta día tras día,

sintiéndose más sabio cuanto más olvidaba» [10, с. 42] – «Я відчував, що мене оточують мільйони покинутих сторінок, сторінок, яких більше ніхто не гортатиме, які поволі потопляють у темному океані забуття, поки світ, життя якого пульсує поза бібліотекою, втрачає власну пам'ять, навіть не розуміючи цього» [3, с. 47].

Найчастіша і найпомітніша тенденція тексту – це кількість описів. В ньому також є і діалоги, але саме описи переважають. Автор вживає ускладнені синтаксичні структури та конструкції, цим він надає реченню більшої емоційності та змісту [14, с. 151]:

«Quizá fuera la caminata a paso ligero que me había levantado el ánimo, quizá fueran mis dieciocho años y el hecho de que pasaba más tiempo entre las musas atrapadas en tomos viejos que en compañía de muchachas de carne y hueso, que siempre me parecían a años luz del fantasma de Clara Barceló, pero en aquel momento, leyendo cada pliegue en la anatomía de aquella estudiante a la que únicamente podía ver de espaldas pero que me imaginaba en tres dimensiones y perspectiva alejandrina, se me pusieron unos dientes largos como palmatorias» [10, с. 59].

Основне в будові речення такого типу є однорідність. Така конструкція дає мові автора експресивності, фарб художнього мовлення та додає глибини висловлювань. Також ці довгі та складні речення дають набагато більше можливостей, аби виразити думку. Навіть перетворивши їх в прості, то саме стиль письменника буде втрачений та ми побачимо перелом стилю. Карлос Руїс Сафон використовує складні речення з різними видами сполучникового (сурядного та підрядного) зв'язку [14, с. 152]:

«En su favor tengo que decir que, pese a que debíamos tener pinta de pelagatos, el encargado nos dejó manosear la pluma cuanto quisimos, la llené de

tinta para nosotros y me ofreciñ un pergamino para que pudiese anotar mi nombre y así iniciar mi carrera literaria a la zaga de Víctor Hugo» [10, с. 17].

Карлос Руїс Зафон вважає читача фундаментальною частиною літературного твору. Отже, читач займає центральну позицію, навколо якої обертається наративний процес. Читання розуміється як емпіричний та ілюстративний акт, від якого читач отримує користь. Чаро Канал з El Periódico висловлює цю ідею такими словами:

«Llevo 10 años dedicado a esto y la sensación que tengo es que, de lo que yo escribo, la gente obtiene cosas que en mayor o menor medida enriquecen sus vidas. Les hace pasarlo bien, les hace pensar». (Canal, 2003).

"Я займаюся цим вже 10 років, і мені здається, що з того, що я пишу, люди отримують речі, які більшою чи меншою мірою збагачують їхнє життя. Це змушує їх добре проводити час, це змушує їх думати" (Канал, 2003).

Зрозуміло, що літературні твори - це і розвага, і навчальний процес, який надає інформацію та стимулює мислення. Пізніше в тому ж інтерв'ю автор заглиблюється в деталі, формуючи цілком конкретне уявлення про твір і зображуючи автора як майстра, що працює над усіма аспектами свідомості читача.

Романи Карлоса Руїса Сафона апелюють до універсальної читацької аудиторії, яка може відчувати, уявляти, страждати, мріяти, ненавидіти, любити, плакати і сміятися через літературний досвід, незалежно від соціального статусу, культурного походження, освіти, літературних уподобань, релігійної приналежності чи віку.

К. Р. Сафон використовує обмежений простір, щоб підкреслити суб'єктивність навколишнього світу. Він підкреслює людське сприйняття навколишнього світу та реальність зображених місць.

Містична сфера - це внутрішнє "я" людини, яке виражається через розуміння думок, почуттів, відчуттів, мрій і страхів. Вона виражається через розуміння почуттів, відчуттів, сновидінь і страхів. Це пояснюється тим, що саме на цьому тлі найкраще ілюзорно проектується навколишня дійсність.

Самець цей приклад автор підтверджує в наступному прикладі:

«...*caminando por ese anochecer oscuro y traicionero de Barcelona, no conseguía borrar de mi pensamiento el relato de Clara...*» - «...я йшов по зануреній в сутінки зрадниці-Барселони і не припиняв прокручувати в голові розповідь Клари...»

Таким чином, стилістичний прийом метафори відіграє важливу роль у створенні образу Барселони в "Тіні вітру". Більше того, необмежені можливості метафори дозволяють автору підтримувати атмосферу містики протягом усього роману. Тому цей прийом є одним з основних і найефективніших стилістичних засобів створення образів у художніх текстах. У створенні образу Барселони автору вдалося вийти далеко за межі стереотипу Барселони як міста розваг.

Вибір граматичної форми при перекладі залежить не тільки від граматичної форми вихідного тексту, але і від його лексичного наповнення, тобто від характеру і значення лексичних одиниць, які приймають ту чи іншу граматичну форму у висловлюванні.

Граматична трансформація (або заміна) - це метод перекладу, при якому граматичні одиниці мови оригіналу перетворюються на одиниці мови перекладу з іншим граматичним значенням. Граматичні одиниці мови оригіналу можуть

бути замінені на будь-якому рівні, наприклад, словоформи, частини мови, члени речення або навіть ціле речення. Очевидно, що переклад - це завжди заміна форми вихідної мови формою мови перекладу. Граматична заміна як особлива форма перекладу означає не лише використання в перекладі форм мови перекладу, але й відмову від використання форм, подібних до форм мови оригіналу, і заміну їх іншими, граматично відмінними від них формами. Тому я хочу розглянути на основі твору «Тінь вітру» два види граматичних трансформацій, це – синтаксичні та морфологічні.

Висновок до пункту 1.2

Отже, нами було стисло розглянуто творчість іспанського письменника Карлоса Руїса Сафона. Описано цикл його романів, серед яких знаходиться досліджуваний нами роман у перекладі української перекладачки Інни Панкевич. Нами було виявлено основні риси роману, що є важливими і мають бути збережені перекладачем у тексті перекладу, серед таких рис є особливий авторський стиль іспанського письменника, метафори як важливий художній прийом передачі художнього образу та головної ідеї твору, різні епітети, що збагачують лексичне наповнення твору, створюють його різноманіття. Задля вдалого відтворення цих характеристик твору перекладач матиме вдаватися до низки перекладацьких трансформації, що допоможуть йому зберегти авторський задум у творі Карлоса Руїса Сафона «Тінь вітру».

Висновки до 1 розділу

Таким чином, проаналізувавши життя та граматичні ознаки які використовує іспанський письменник, вивчивши цей зв'язок з його творчістю, ми можемо побачити, яке яскраве відображення вони знайшли в ідіостилі К. Р. Сафона. Необхідно відзначити, що ідіостиль, що розкривається в його романах, викликає небувалий емоційно-естетичний відгук читачів, а також являє собою новаторське естетичне явище у світовій культурі, унікальність якого ґрунтується на еклектичності та динамічності суті та архітектоніки авторської художньої картини світу, побудованої поглядах, що всебічно і повноцінно втілилася в романі «Тінь Вітру».

Усі граматичні трансформації можна розділити на дві великі групи: У першому випадку перекладач трансформує синтаксис вихідного тексту в тексті перекладу; у другому випадку перекладач трансформує морфологічні категорії, словотвір тощо. Основними діями перекладача, який виконує граматичні трансформації в ПТ, є виправлення, додавання, вилучення та перестановка.

Звичайно, для перекладу перекладачеві потрібно мати як мінімум хорошу освіту, але він також повинен інтуїтивно розуміти текст і думати про те, як краще перекласти те чи інше слово, словосполучення або речення. Перекладачі повинні вміти визначати основні елементи твору і точно відтворювати їх. Певні літературні ситуації також можуть стимулювати творчу функцію перекладу. Перекладачі повинні постійно шукати найкращі можливі трансформації на граматичному рівні, щоб досягти адекватного перекладу художнього твору.

Створення художніх образів є важливою частиною і основою художньої літератури. Тому і, що будь-який його художній образ є відображенням як дійсності, так і особистого світогляду автора.

Розділ 2. Види граматичних трансформацій в творі «Тінь вітру»

2.1. Синтаксичні трансформації в перекладі в романі Карлос Руїс Сафон "La sombra del viento" Сафон "La sombra del viento"

Наразі ми розглянемо приклади саме синтаксичних трансформацій в романі Карлос Руїс Сафон "La sombra del viento". Використання синтаксичних трансформацій зумовлене синтаксичними відмінностями між іспанською та українською мовами. Заміна є найпоширенішим видом перекладацьких трансформацій. У процесі перекладу можуть замінюватися форми слів, частини мови, компоненти речення та типи синтаксичних зв'язків.

В таких трансформаціях беруть участь всі частини мови, члени речення і синтаксичні конструкції, що і позначає численність і їх різноманітність.

Ми маємо приклади заміни складного речення на декілька простих, що обумовлено граматичними факторами, тобто є відмінності між реченнями в мові оригіналу та перекладу:

«Sólo recuerdo que llovió todo el día y toda la noche, y que cuando le pregunté a mi padre si el cielo lloraba le faltó la voz para responderme» [10] - «Єдине, що я пам'ятаю, — кілька діб поспіль ішов дощ. Коли я спитав у тата: чи то плачуть небеса? — слова застрягли у нього в горлі» [3].

«Se asomaba tímidamente en el extremo de una estantería, encuadernado en piel de color vino y susurrando su título en letras doradas que ardían a la luz que destilaba la cúpula desde lo alto» [10]- «Вона, у шкіряній обкладинці винного кольору, скромно стояла в куточку однієї з полиць. Золотаві літери її титулу мерехтіли у тьмяному світлі, що сочилося крізь горішню баню» [3].

«Tomás Aguilar era un compañero de estudios que dedicaba su tiempo libre y su talento a la invención de artilugios ingeniosísimos pero de escasa aplicación práctica, como el dardo aerostático o la peonza dinamo» [10] - «Томас Агілар був моїм однокашником. Увесь свій вільний час та талант він присвячував ексцентричним винаходам; серед його чудернацьких приладів були, наприклад, дротики, що висять у повітрі, та динамо-поверхні, що рухаються» [3].

Це є собливим видом трансформацій - членування речення. Тобто в перекладі його поділили з одного складного речення на два або більше простих. При перекладі трансформація складного речення в просте зумовлена здебільшого нормативно-стилістичними причинами.

В українській мові ми маємо багато зворотів, прикладок та інших конструкцій які ми можемо вживати, аби зробити зі складного речення в іспанській мові декілька простих для кращого розуміння читача.

Трансформацією, зворотною до попередньої є об'єднання речень. У цьому випадку структура речення оригіналу змінюється шляхом поєднання двох простих речень в одне, наприклад:

«La decisión estaba tomada. Por ambas partes» [10] - «Рішення було ухвалено»[3].

«La dama de blanco se volvió lentamente. Sus labios esbozaron una sonrisa tímida y temblorosa» [10] - «Дівчина в білому повільно повернулася; її вуста склалися в сором'язливу усмішку»[3].

Цього можна уникнути, та не робити, але перекладач хотів донести до нас повний зміст цього речення, тому використав цю трансформацію.

«Nadie mejor que Tomás para compartir aquel secreto» [10]- «Хто збереже таємницю краще за Томаса?..» [3].

«*Me pregunté qué es lo que hubiera hecho Fermín en aquel momento*» [10]-
«Я запитав себе: а що б цієї миті зробив Фермін?» [3].

Тут перекладач замінив речення зі спонукального на питальне, додавши до нього більше емоцій. Це гарне рішення аби уникнути непорозуміння читача цієї частини тексту.

«*Exhibiendo su sonrisa florentina, Barceló localizó la página de edición y la inspeccionó con intensidad policial por espacio de un minuto*» [10] - «Він знайшов сторінку з вихідними даними і якийсь час ретельно вивчав її, **наче справжній Шерлок Холмс**» [3].

В попередньому прикладі ми можемо побачити гарний прийом додавання, та й у вигляді порівняльного звороту. Перекладач зробив це, аби для українських читачів було більш ясно з чим саме було порівняння в оригіналі.

Найбільш поширеним випадком в процесі перекладу є заміна порядку слів і словосполучень у структурі речення:

“*Una pila de diarios viejos descansaba junto al atizador*” [10] – «Біля коцюби лежала купа старих газет»[3].

«*De camino, con su habitual duende para el folclore folletinesco, Fermín me puso en antecedentes sobre el escenario al que nos dirigíamos*» [10] - «Дорогою Фермін зі своїм гострим нюхом до різних історій повідомив мені коротку інформацію про місце, куди ми прямували» [3].

Зазначені нами вище прийоми називаються перестановкою. Внаслідок яких змінюється порядок слів у словосполученні або реченні. Причини використання цих прийомів, є різниця систем української та іспанської мови.

Також частенько можуть зустрічатися й такі види замін частин мови, як прономіналізація, тобто заміна іменника займенником, як наприклад:

«*Ella se relamía en una sonrisa triunfante*» [10] - «Але **Беа** переможно всміхнулася...»[3].

Ми використовуємо займенники частіше аби уникнути повторів імені або особи про яку ми говоримо.

«...*damisela pálida y frágil de la buena sociedad de Filadelfia que no hablaba palabra de castellano, y una criada mulata que había estado a su servicio desde los primeros años en Cuba...*» [10]- «...тендітну дівчину з вищого світу Філадельфії, яка не розуміла жодного слова іспанською, — та **служницю-мулатку**, яка працювала на нього з перших років його перебування на Кубі...»[3].

Цікавим прийомом, для описання та вказування на ознаку предмета, даючи йому іншу, конкретнішу назву перекладач використав – прикладку. Тут є деякі складнощі, бо можна не одразу зрозуміти, що тут можна використати саме таку граматичну структуру.

Яскравим прикладом синтаксичних трансформацій є переробка речення під краще звучання та розуміння в українській мові. Автор захотів зробити окремо в дужках додаткову інформацію, яка не так важлива в цьому уривку речення. Прикладом є:

«*Aquella tarde salimos de la librería a la hora en punto, lo que bastó para granjearnos una mirada acerada por parte de mi padre, que empezaba a sospechar que nos llevábamos algo turbio entre manos con tanto ir y venir*» [10]- Того вечора ми зачинили крамницю точнісінько в кінці робочого дня й ані хвилиною пізніше — вчинок, на який мій батько відреагував суворим поглядом (через наші з Ферміном часті прогулянки батько почав підозрювати, що ми втрутилися в якусь «темну» справу)» [3].

Зокрема, вживання складнопідрядних речень в українській мові є частим використанням. В результаті такої трансформації відбувається «згортання» підрядних речень у дієприслівникові звороти. Тому і маємо приклад такої трансформації:

*«Ni corto ni perezoso, Fermín **procedió a calzarse su bata azul** y se armó de un trapo y una botella de alcohol con los que se instaló tras el mostrador con la intención de dejar como nuevas las tapas y el lomo de los quince ejemplares usados que nos habían llegado aquella mañana de un título muy buscado...» - «**Натягнувши свій синій комбінезон**, Фермін озброївся ганчіркою та пляшкою зі спиртовим розчином».*

*«Mi padre suspiró, **amparado** en aquella sonrisa triste que le perseguía como una sombra por la vida» [10] - «Батько зітхнув, **ховаючись** за сумовитою посмішкою, яка, наче тінь, переслідувала його все життя» [3].*

Розмаїття підрядних зв'язків в одному реченні поєднується з вживанням герундіальних та вставних конструкцій. Але перекладачу вдалося це відтворити:

«Un laberinto de corredores y estanterías repletas de libros ascendía desde la base hasta la cúspide, dibujando una colmena tramada de túneles, escalinatas, plataformas y puentes que dejaban adivinar una gigantesca biblioteca de geometría imposible» [10] - «Мій погляд заблукав у лабіринті коридорів; полиці, забиті книжками, наче виростали з підлоги й підносилися вгору, нагадуючи вулик, сплетений з тунелів, східців, майданчиків та місточків» [3].

«Aquellas primeras imágenes, el eco de esas palabras que creemos haber dejado atrás, nos acompañan toda la vida y esculpen un palacio en nuestra memoria al que, tarde o temprano – no importa cuántos libros leamos, cuántos mundos descubramos,

cuánto aprendamos u olvidemos—, vamos a regresar» [10] - «Ті перші герої, відлуння їхніх слів супроводжують нас усе життя, хоч ми і вважаємо, що лишили їх далеко позаду. Це наче палац, зведений у нашій пам'яті, до якого ми — рано чи пізно — все одно повернемося, скільки б книжок це прочитали, скільки б слів не вивчили, чого б не навчилися та чого б не забули» [3].

Висновок до пункту 2.1.

У ході дослідження в розділі 2.1 граматичних трансформацій, а саме синтаксичних з даного питання було встановлено, що під час художнього перекладу, були зроблені такі зміни: перекладач звертався до заміни складного речення на декілька простих, членував та об'єднував речення, змінював за інтонацією (спонукальне змінював на питальне), змінював порядок слів у реченні, звичайно використовував перестановки, та інше.

При перекладі таких граматичних трансформацій потрібно правильно зрозуміти зміст речень, смислові відношення між реченнями та значення елементів, що беруть участь в організації тексту. Було визначено поняття перекладацьких трансформацій – вони являють собою особливий вид міжмовного перефразування, яке має суттєві відмінності від трансформацій в рамках однієї мови. Граматична заміна як особливий спосіб перекладу передбачає не просто вживання в перекладі форм мови перекладу, а відмова від використання форм аналогічних вихідним, заміну таких форм на інші.

2.2. Відтворення морфологічних трансформацій в перекладі на основі роману Карлос Руїс Сафон "La sombra del viento"

Граматичні системи іспанської та української мов відрізняються як з точки зору морфологічних категорій, так і з точки зору їх репрезентації. Тому при перекладі перекладач повинен враховувати особливості морфологічної системи мови оригіналу та мови перекладу і здійснювати переклад на рівні морфем.

При перекладі з іспанської мови на українську службові елементи, такі як артиклі та допоміжні дієслова, можуть бути вилучені, а морфологічні форми та лексика можуть бути змінені.

А саме при перекладі даних речень було вилучено артиклі:

«Soñando despierto me imaginaba a mi amigo Tomás y a mí pertrechados ambos de linternas y brújula prestos a desvelar los secretos de aquella catacumba bibliográfica» [10]- «Я уявив, як ми з Томасом, озброєні смолоскипами та компасами, розкриваємо таємниці бібліографічних катакомб» [3].

«Gustavo Barceló era un viejo colega de mi padre, dueño de una librería cavernosa en la calle Fernando que capitaneaba la flor y nata del gremio de libreros de viejo» [10]- «Густаво Барселло був давнім колегою мого батька і власником схожої на печеру книгарні на вулиці Фернандо» [3].

Одним досить поширеним видом заміни - додавання членів речення. Розгляно такий вид трансформації в наступному прикладі:

«Un secreto vale lo que aquellos de quienes tenemos que guardarlo»[10] - «Ціна таємниці залежить від людей, від яких її належить вберегти»[3].

В цьому прикладі ми маємо заміну з підмета та присудка на підмет з означенням, з'явився інший присудок, тобто додавання.

Гарним прикладом морфологічних трансформацій в іспанській мові на українську є зміна роду іменників.

«*El cigarrillo le temblaba en los dedos*» [10] - «*Цигарка тремтіла в її пальцях*» [3].

«*El cigarrillo*» – чоловічий рід, але в українській мові «*цигарка*» – жіночий.

«*El corazón me batía en el pecho como si el alma quisiera abrirse camino y echar a correr escaleras abajo*»[10] - «*Серце несамовито калатало, ніби душа з грудей рвалася на волю*»[3].

«*El corazón, el alma*» – чоловічий рід, але в українській мові «*серце*» – середнього роду, а «*душа*» - жіночого.

«*...triste que le perseguía como una sombra por la vida*» - «*наче тінь, переслідувала його все життя*»

«*La vida*» – жіночий рід, але в українській мові «*життя*» – середнього роду.

Також відноситься до заміни та зміни речення – випущення. Мова йде про опущення в перекладі надлишкових мовних одиниць. Автор розписав думки та переживання в оригіналі, але перекладач вирішив випустити їх зі змісту. Наприклад:

«*Hasta hoy —dijo Bea, para sumirse de nuevo en uno de sus silencios. Con el tiempo me acostumbraría a ellos, a verla encerrarse lejos, con la mirada extraviada y la voz en retirada. —Quería enseñarte este lugar, ¿sabes?»* [10] - «*До сьогодні, — тихо*

промовила Беа, на хвилинку занурившись у власні думки. — Я хотіла показати тобі це місце, розумієш?» [3].

Протилежною морфологічною трансформацією до попередньої (вилучення), є – додавання. Це граматична трансформація, за допомогою якої в перекладі збільшується кількість слів, членів речення, розкриваючи те, що в оригіналі виражено граматично.

Воно часто зустрічається в творі, та дає більшого розуміння ситуації для українського перекладу:

«El asilo de Santa Lucía era una institución de reputación fantasmal que languidecía en las entrañas de un antiguo palacio en ruinas ubicado en la calle Moncada» [10] - «Згідно з легендою, яка оточувала це місце, притулок Св. Лусії — щось середнє між чистилищем та трупарнею, а санітарні умови там такі кепські, що годі й казати. Розташовувався цей заклад із сумнівною репутацією в руїнах давнього палацу на вулиці Монкада» [3].

Наступні приклади нам демонструє випадки, коли в тексті перекладу існують дієслівні конструкції в даному разі з інфінітивом, які є дуже розповсюджені в іспанській мові. Однак, в українській мові таких конструкцій немає, тому перекладач змушений вдаватися до морфологічних змін.

*«Aquél era su día libre, y tenía por costumbre ir a pasar esa noche en casa de su tía Reme y sus primas en San Adrián del Besós» [10] - «Бернарда сказала, що Барсело поїхав у справах, а в неї самої вихідний, тож **ночуватиме** вона в своїй тітці Реме, яка мешкає в сусідньому містечку СанАдріан-дель-Бесос» [3].*

*«Un pariente lejano y codicioso que temía ver la herencia ir a parar a manos de un advenedizo» [10] - «Ненажерливий далекий родич, який не хотів, щоб спадок **дістався** якомусь вискочці» [3].*

Перекладач не уникнув конструкції «ir a + infinitivo», що може позначати майбутній час в іспанській мові. Але в другому випадку ми можемо бачити, що ця конструкція має значення можливості того, що це може статися. Тому і перекладач це і переклав як можлива ситуація в майбутньому.

В іспанській мові дієслово з прийменником «tener que» - це спосіб сказати, що ми повинні або мусимо щось зробити. Перифраза tener que + infinitivo виражає більш енергійне зобов'язання, ніж попереднє. Також вона виділяється на додаток ще й частотою використання у минулому невизначеному періоді.

«Más de una vez perdí mi propio rastro y tuvimos que desandar un trecho en busca de la última señal »[10] - «Не раз я втрачав власний слід, і ми були змушені повертатися назад у пошуках попередньої позначки»[3].

Маємо тут недосконале минуле, що вже виконане чи не виконане. Для перекладача можливо й були труднощі, але вона добре переклала цю конструкцію не втративши зв'язок .

Висновок до пункту 2.2.

У ході дослідження інших граматичних трансформацій, а саме морфологічних з даного питання було встановлено, що під час художнього перекладу, були зроблені такі зміни: перекладач вилучав артиклі, допоміжні дієслова, та деякі інші службові елементи, змінював деякі морфологічні форми і лексичні одиниці, додавав члени речення, змінював рід іменників, вдавався до випущення, додавання, що відтворити іспанські граматичні явища, які не існують в українській мові, наприклад, дієслівні конструкції, перифрази та інше.

Висновки до 2 розділу

У ході дослідження синтаксичних трансформацій, а саме синтаксичних з даного питання було встановлено, що під час художнього перекладу, були зроблені такі зміни: перекладач звертався до заміни складного речення на декілька простих, членував та об'єднував речення, змінював графічне позначення інтонації (спонукальне змінював на питальне), змінював порядок слів у реченні, звичайно використовував перестановки слів, частин речення, тощо.

При перекладі таких граматичних трансформацій потрібно правильно зрозуміти зміст речень, смислові відношення між реченнями та значення елементів, що беруть участь в організації тексту.

У ході дослідження інших граматичних трансформацій, а саме морфологічних з даного питання було встановлено, що під час художнього перекладу, були зроблені такі зміни: перекладач вилучав артиклі, допоміжні дієслова, та деякі інші службові елементи, змінював деякі морфологічні форми і лексичні одиниці, додавав члени речення, змінював рід іменників, вдавався до випущення, додавання, що відтворити іспанські граматичні явища, які не існують в українській мові, наприклад, дієслівні конструкції, перифрази та інше.

При перекладі таких граматичних трансформацій потрібно правильно зрозуміти, що перекладачі повинні вміло застосовувати різні перекладацькі трансформації, щоб перекладений текст якомога точніше передавав усю інформацію, що міститься у вихідному тексті, згідно з відповідними нормами мови перекладу та спромогтися відтворити ідею автора, його задум у творі.

Загальні висновки

Здійснене дослідження зосереджує свою увагу на граматичних трансформаціях перекладу. У результаті було здійснено аналіз сучасного іспанського художнього твору Карлоса Сафона Руїса «Тінь вітру» та його перекладу.

Основні виклики, трансформації та проблеми перекладу пов'язані з різноманітністю цивілізацій, яка проявляється в тому, що не всі спільноти спілкуються однаково і мають багато контекстів та практик.

Існує кілька причин для граматичної трансформації перекладу, наприклад, відмінності у способах передачі іспанської та української лексики та граматичної інформації, відсутність певних граматичних фактів, форм і структур у мові або довільне вираження граматичної інформації в мові.

Загалом, переклад залежить виключно від критичного бачення перекладачем реальності тексту, що перекладається. Перекладач відповідає за посередництво між мовами.

В цій дипломній роботі ми розбирали саме два види граматичних трансформацій, а саме: синтаксичні та морфологічні. Відмінності між іспанським та українським синтаксисом призводять до використання синтаксичних трансформацій.

Іспанська та українська граматичні системи відрізняються як з точки зору морфологічних категорій, так і з точки зору їх репрезентації. Тому при перекладі перекладачеві необхідно враховувати особливості морфологічних систем оригіналу та перекладу і трансформувати їх на морфологічному рівні.

Тому ми маємо такі результати нашого дослідження:

У ході дослідження синтаксичних трансформацій, а саме синтаксичних з даного питання було встановлено, що під час художнього перекладу, були зроблені такі зміни: перекладач звертався до заміни складного речення на декілька простих, членував та об'єднував речення, змінював графічне позначення інтонації (спонукальне змінював на питальне), змінював порядок слів у реченні, звичайно використовував перестановки слів, частин речення, тощо.

При перекладі таких граматичних трансформацій потрібно правильно зрозуміти зміст речень, смислові відношення між реченнями та значення елементів, що беруть участь в організації тексту.

У ході дослідження інших граматичних трансформацій, а саме морфологічних з даного питання було встановлено, що під час художнього перекладу, були зроблені такі зміни: перекладач вилучав артиклі, допоміжні дієслова, та деякі інші службові елементи, змінював деякі морфологічні форми і лексичні одиниці, додавав члени речення, змінював рід іменників, вдавався до випущення, додавання, що відтворити іспанські граматичні явища, які не існують в українській мові, наприклад, дієслівні конструкції, перифрази та інше.

При перекладі таких граматичних трансформацій потрібно правильно зрозуміти, що перекладачі повинні вміло застосовувати різні перекладацькі трансформації, щоб перекладений текст якомога точніше передавав усю інформацію, що міститься у вихідному тексті, згідно з відповідними нормами мови перекладу та спромогтися відтворити ідею автора, його задум у творі.

Необхідно пам'ятати, що переклад повинен бути точним, тобто передавати саме те, про що йдеться в оригінальному тексті, не більше, не менше. І незалежно від того, наскільки зрозумілим є оригінальний текст, переклад також повинен бути зрозумілим і точним.

Список використаної літератури

1. Бархударов Л. С. Мова і переклад. М. : Міжнародні відносини. 1975. 235 с.
2. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні, та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця, Нова книга, 2004.-576 с.
3. Карлос Руїз Сафон «ГІНЬ ВІТРУ» КНИЖКОВИЙ КЛУБ Харків видання українською мовою, 2007 © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення,2007
4. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу : навч. посіб. / В. В. Коптілов. – К. : Юніверс, 2003. – 280 с
5. Латишев Л. К. Технологія перекладу : Учбовий посібник з підготовки перекладачів – М. : НВИ ТЕЗАУРУС, 2000. – 278 с.
6. Проблеми семантики слова, речення та тексту : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. лінгв. ун-т / відп. ред. Н. М. Корбозерова. – К. : Вид. центр КНЛУ, 1997– 2014. Вип. 33 / відп. ред. Н. М. Корбозерова. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2014. – 255 с. – Бібліограф. в кінці ст.
7. Теорія і практика перекладу з іспанської мови на українську : навчальний посібник / З. О. Гетьман, І. С. Орлова. – К. : Видавничополіграфічний центр "Київський університет", 2010. – 223 с
8. Ayala, F. Breve teoría de la traducción, – 1943. (reed. Problemas de la traducción, Madrid, Taurus, 165). // COSERIU, E. «Lo erróneo y lo acertado en la teoría de la traducción». //En E. Coseriu, El Hombre y su lenguaje. Madrid, Gredos, 1977.
9. Baker M., Saldanha G. Routledge Encyclopedia of Translation Studies. New York: Abingdon, Routledge, 2011. 704 p.

10. Carlos Ruiz Zafón *La sombra del viento*. Режим доступа: https://cel.edu.py/v2/wp-content/uploads/2020/10/Ruiz-Zafon-Carlos-La-Sombra-Del-Viento_54Y.pdf
11. Chesterman, Andrew, Wagner, Emma. 2002. *Can theory help translators? A dialogue between the ivory tower and the wordface*. Manchester: St. Jerome Publishing, 2002.
12. Gentzler E. Foreword *Constructing Cultures. Essays on Literary Translation* / [eds. S. Bassnett, A. Lefevere]. — Clevedon: Multilingual Matters, 1998.
13. González, Verónica. (2000) “Peculiaridades de la terminología de propiedad industrial e intelectual.” *Punto y coma* [Versión electrónica] URL: <http://ec.europa.eu/translation/bulletins/puntoycoma/61/рyс615.htm>
14. Gonzalo Calle Rosingana. *Perspectiva lingüística y cognitiva del estilo de Carlos Ruiz Zafón en La sombra del viento*. Режим доступа: http://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/81112/tesdoc_a2012_calle_gonzalo_perspectiva.pdf?sequence=1
15. Gutiérrez Gutiérrez, Ana Pilar. – 2009 “El bilingüismo y la sociedad.” // *Contribuciones a las Ciencias Sociales* // [Versión electrónica] URL: <http://www.eumed.net/rev/cccss/03/apgg.htm>
16. Jakobson, Roman (1959) 'On Linguistic Aspects of Translation', in R. A. Brower (ed.) *On Translation*, Cambridge, MA: Harvard University Press, pp. 232-239.
17. James, Kate. “Cultural Implications for Translation”// *Translation Journal*. Volumen 6 October, 2002.
18. Sanders J. *Adaptation and Appropriation*. New York: Routledge, 2006. 90 p.
19. *Sobre la historia de la traducción en España: contextos, métodos, realizaciones* Francisco Lafarga Volume 50, Number 4, diciembre 2005
20. Toury G. *The Nature and Role of Norms in Translation* / G. Toury. // Venuti L. *The Translation Studies Reader*. — London: Routledge, 1978, revised 195.

21. Traducción literaria y sus implicancias en la construcción de la cultura -
Universidad de Santiago de Chile - USACH Facultad de Humanidades
Departamento de Lingüística y Literatura Av. Libertador Bernardo O' Higgins,
3363 Estación Central Santiago de Chile, Chile
22. Venuti L. The difference that translation makes: the translator's unconscious //
Translation Studies: Perspectives on an Emerging Discipline / [ed. A. Riccardi].
— Cambridge: Cambridge University Press, 2002.

Resumen

Este estudio se centra en la traducción y sus diversos aspectos, especialmente en los textos de género literario de la narrativa española contemporánea. No cabe duda de que la traducción desempeña un papel importante en la vida de la sociedad moderna. Cada día, un gran número de textos de diversos estilos y géneros se traducen de una lengua a otra. Y la traducción literaria enriquece las diferentes culturas.

El objetivo de este estudio es identificar las principales transformaciones gramaticales utilizadas por la traductora Inna Panenko al traducir del español al ucraniano la novela de Carlos Ruiz Safón *La sombra del viento*.

La traducción siempre implica cambios en los distintos niveles de la lengua, que los traductores denominan como transformaciones y que pueden ser de distintos tipos, no sólo gramaticales. La gramática desempeña un papel importante en todas las traducciones. La gramática es la base de una lengua y, sin ella, la traducción es imposible.

Dado que la traducción es un proceso complejo que plantea diversos retos, las estrategias que utilizan los traductores para resolver los problemas a lo largo del proceso son un aspecto importante de su competencia y sus habilidades.

Una de las transformaciones más comunes en traducción es la transformación gramatical. Los traductores suelen recurrir a este tipo de transformaciones porque cada lengua tiene su propio sistema gramatical y las variaciones naturales en los distintos niveles lingüísticos no pueden evitarse en la traducción.

Todas las transformaciones gramaticales pueden dividirse en dos categorías: sintácticas y morfológicas. Las principales acciones de los traductores que realizan transformaciones gramaticales en un ST son correcciones, adiciones, supresiones y reordenaciones.

Por supuesto, para traducir, un traductor debe tener una buena formación, pero también debe tener una comprensión intuitiva del texto y pensar cuál es la mejor manera de traducir determinadas palabras, frases y oraciones. Los traductores deben ser capaces de identificar los elementos principales de una obra y reproducirlos con precisión. Ciertas situaciones literarias también pueden estimular la función creativa de la traducción. Los traductores deben buscar constantemente las mejores transformaciones a nivel gramatical para lograr una traducción adecuada de una obra de ficción.

Así, el análisis de la traducción al ucraniano de la novela de C.R. Safon reveló muchas transformaciones gramaticales diferentes. En el proceso de análisis de las transformaciones sintácticas, es decir, de las transformaciones sintácticas en la traducción de la novela, se descubrió que al traducir frases, los traductores sustituyen frases complejas por varias simples, dividen y combinan frases, cambian los rasgos gráficos de la entonación (de instrucción a pregunta), cambian el orden de las palabras en una frase, cambian el uso habitual de permutaciones con palabras y fragmentos de frases, etc.

Al traducir este tipo de transformaciones gramaticales, es necesario comprender correctamente el significado de la frase, las relaciones semánticas entre frases y el significado de los elementos de la estructura de la frase.

El estudio de otras transformaciones gramaticales, concretamente el análisis morfológico, reveló que en la traducción de las frases se produjeron los siguientes cambios: el traductor suprimió artículos, verbos auxiliares y otros elementos de servicio, cambió algunas formas morfológicas y elementos léxicos, añadió miembros oracionales, cambió el género de los sustantivos, recurrió a abreviaturas, como tiempos verbales, expresiones perifrásticas y otros añadidos que reproducen fenómenos gramaticales españoles que no están presentes en ucraniano.

Al realizar dichas transformaciones gramaticales, un traductor debe ser capaz de realizar diversas transformaciones de traducción y comprender correctamente que el texto traducido debe transmitir toda la información contenida en el texto de origen con la mayor exactitud posible, de acuerdo con las normas pertinentes de la lengua de destino, de modo que se reproduzcan en la obra las ideas e intenciones del autor.

Este estudio analiza dos tipos de transformaciones gramaticales: sintácticas y morfológicas. Al traducir tales transformaciones gramaticales, los traductores deben entender correctamente que deben aplicar con destreza diversas transformaciones de traducción para que el texto traducido transmita toda la información contenida en el texto de partida con la mayor exactitud posible, de acuerdo con las normas pertinentes de la lengua de llegada, y reproduzca las ideas e intenciones del autor en la obra.

Al traducir estas transformaciones gramaticales, debe entenderse correctamente que los traductores deben aplicar hábilmente diversas transformaciones de traducción para que el texto traducido transmita toda la información contenida en el texto de origen con la mayor precisión posible, de acuerdo con las normas pertinentes de la lengua de llegada, y sea capaz de reproducir la idea y la intención del autor en la obra.

Hay que recordar que una traducción debe ser adecuada, es decir, debe transmitir adecuadamente lo que se dice en el texto original, ni más ni menos. Y por muy claro que sea el texto original, la traducción también debe ser clara y precisa.